

Publicatiedatum: 10 maart 2021

Zuivelmarkt blijft sterk: lichte groei in wereldwijde melkproductie

Bijna een jaar geleden ging het grootste deel van de wereld voor het eerst op slot vanwege corona. De kijk op de toekomst is sinds enkele maanden duidelijker en hoopvoller. Halverwege het jaar zullen bekende consumentenpatronen hopelijk weer zichtbaar worden, al zal dit niet geheel zonder horten en stoten gaan. Toch verwachten we voor 2021 een lichte groei in de wereldwijde melkproductie. In deze zuivelupdate lees je over de laatste stand van zaken.

In het kort:

- Bescheiden groei in wereldwijd zuivelaanbod verwacht, meeste groei komt uit Verenigde Staten (VS);
- Vraag en aanbod zijn momenteel goed in balans, al zorgen logistieke uitdagingen voor prijsverschillen tussen regio's;
- Melkprijzen in China braken begin februari records, maar lijken hoogtepunt te hebben bereikt;
- Corona leidde tot een toenemende vraag naar lokaal geproduceerd voedsel, toch groeien deze afzetmarkten voor nieuwe melkstromen nog niet snel genoeg om grote volumes te behalen;
- Minimale groei verwacht voor Nederlandse melkproductie, melkprijs kan op kleine plus rekenen.

Grootste stijging in melkproductie in VS verwacht

De Rabobank verwacht dat de melkproductie in de grootste zeven melk producerende regio's in 2021 met 1,1% groeit. Dit is minder vergeleken met de 1,6% groei in 2020 en laat zien dat het aanbod kleiner is.

Melkproductie in zuivelexporterende regio's: 2020 vergeleken met 2019

	Verschil in %	Verschil in volume (mln. kg)
Europese Unie	+1,2%	+1.880
Verenigde Staten	+1,9%	+1.780
Nieuw-Zeeland	+0,1%	+11
Australië	+2,6%	+222
Argentinië	+7,2%	+735
Uruguay	+6,3%	+121
Brazilië	+1,5%	+369

Bron: diverse nationale bronnen, Rabobank, 2021

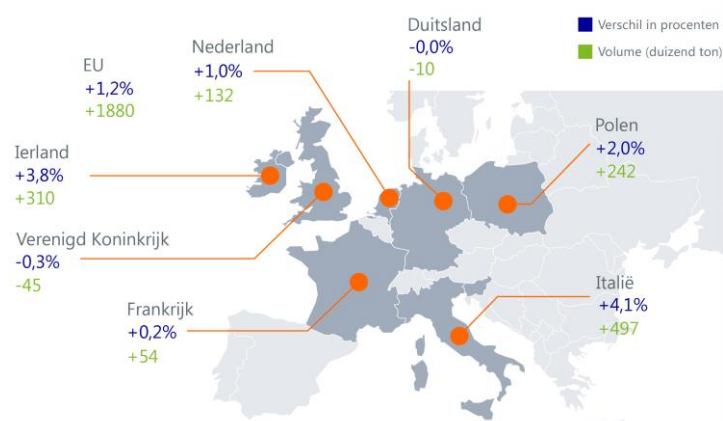
De jaar-op-jaar melkproductie in de VS is in het laatste kwartaal van 2020 wederom gestegen (+3%). Dit komt door een combinatie van de grootste melkveestapel in tientallen jaren (9,44 miljoen stuks) en een verhoging in de melkproductie per koe. We verwachten dat de melkproductie in het eerste kwartaal van 2021 afremt tot een groei van 1,8% vergeleken met het eerste kwartaal van 2020. Dit is het gevolg van aanhoudende winterse kou in februari en coöperaties die opnieuw programma's implementeren om groei in melkproductie te controleren.

“De jaar-op-jaar melkproductie in de VS is het laatste kwartaal van 2020 wederom gestegen.”

Het nieuwe jaar startte in Nieuw-Zeeland met wisselvallig weer. La Niña zorgde voor regen, hagel en sneeuw, maar ook extreme hitte. Door de hoge temperaturen groeit het gras minder goed, wat terug is te zien in kleinere melkstromen. We verwachten een kleine stijging van 1% in de melkproductie voor het Nieuw-Zeelandse melkseizoen 2020/21. Melkleveranties richting het einde van het seizoen zullen dit keer stabiel zijn dan vorig jaar. Dit komt onder andere door voldoende voorraad na een goede lenteperiode. Melkveehouders bekijken hoe ze het afkalven kunnen vervroegen, zodat droge zomers wat minder impact hebben op de melkleveranties. Hierdoor wordt de productie hoger in de eerste helft van het melkseizoen. Daarna komen de drogere zomermaanden, waardoor de productie iets lager kan worden.

De melkproductie in de 28 EU-landen was afgelopen jaar 1,2% hoger dan in 2019. De sterkste groei zagen we in Italië (+4,1%), Ierland (+3,8%) en Polen (+2,0%). In Nederland steeg de melkproductie met 1,0% vergeleken met 2019. In Duitsland was er geen groei en in Frankrijk was de groei minimaal (+0,2%).

Figuur 2: Melkproductie in Europa: 2020 vergeleken met 2019

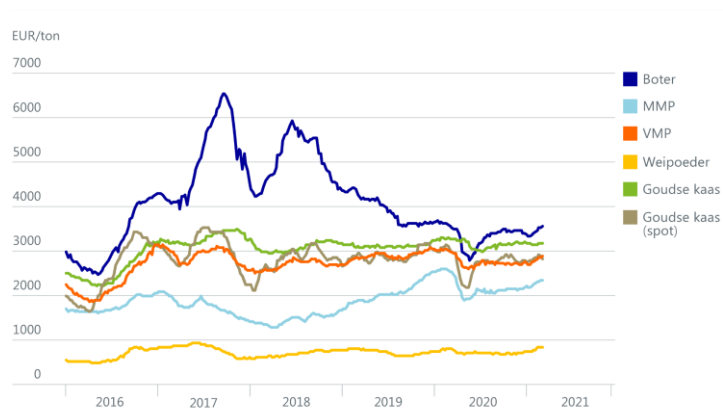
Bron: Rabobank, 2021

Voor het eerste kwartaal van 2021 verwachten we geen groei van melkaanvoer meer. Januari laat naar verwachting een daling zien in Duitsland, Frankrijk en Nederland. Ook voorlopige resultaten van februari laten een afname zien, dit komt vooral door ongunstige koude en natte omstandigheden. Voor het tweede kwartaal leiden gunstigere omstandigheden waarschijnlijk tot een toename in melkproductie in Europa. De verwachting is een groei van 0,9% vergeleken met dezelfde periode vorig jaar. Dit is een combinatie van de start van het groeiseizoen, de lagere productieaantallen van vorig jaar door vroege droogte en verwachte hogere melkprijzen. Voor het derde kwartaal van 2021 verwachten we een groei van 0,6% vergeleken met dezelfde periode vorig jaar.

Zuivelprijzen opvallend stabiel gebleven, voorlopig goed in evenwicht

De prijzen voor Europese zuivelproducten zijn in het vierde kwartaal van 2020 opvallend stabiel gebleven (zie figuur 3).

Figuur 3: prijzen Europese basiszuivelproducten

Bron: EU Commissie, Trigona Dairy Trade Online

Vanaf januari stegen de prijzen van de meeste producten onverwacht sterk. Dit kwam door meer vraag binnen de EU en in Azië, en door zuivelvoorraden en een melkproductie die allebei lager waren dan verwacht. Van begin december tot de tweede helft van februari steeg de prijs voor EU-magere melkpoeder met € 169 (+7,7%) naar € 2.348 per ton. De EU-boterprijs steeg met € 181 (+5,3%) naar € 3.584 per ton. In dezelfde periode daalde de EU-Goudse kaas met € 12 (-0,4%) naar € 3.186 per ton, terwijl de prijs voor EU-volle melkpoeder steeg met € 165 (+6,0%) naar € 2.913 per ton. De prijs op de spotmarkt voor mozzarella liet in dezelfde periode een sterke verbetering zien met € 350 (+14,0%) naar € 2.850 per ton. We verwachten een prijsspiek voor de meeste basiszuivelproducten in het tweede kwartaal van 2021.

Melkprijs Nieuw-Zeeland verbeterd, ook stijging EU-melkprijs verwacht

Het Nieuw-Zeelandse Fonterra voorspelde opnieuw een stijging van de melkprijs in januari. De prijzen liggen op dit moment tussen NZD 6,90 en 7,50 per kilogram vet- en eiwit. We verwachten een melkprijs van NZD 7,80 per kilogram vet- en eiwit voor de rest van het seizoen.

De melkprijs van de EU-27 is sinds oktober (€ 35,05 per 100 kilogram melk) bijna niet veranderd en daalde met -0,01% tot een gemiddelde van € 35,04 per 100 kilogram in januari. Dit komt doordat de EU-melkprijs in januari nog niet was aangepast aan de hogere prijzen voor zuivelproducten. Op basis van de huidige prijzen voor basiszuivelproducten verwachten we een stijging van de melkprijs voor de aankomende drie maanden. Diverse grote zuivelverwerkers hebben al kleine verbeteringen in de melkpreizen voor maart aangekondigd.

Wisselende resultaten EU-zuivelexport

In het vierde kwartaal van 2020 liet de EU-zuivelexport wisselende resultaten zien. Kaasexport steeg met 6,7% in deze periode, terwijl volle melkpoeder slechts met 0,1% toenam. De boterexport daalde wel flink met 33,8% ten opzichte van het laatste kwartaal in 2019. Dit kwam doordat de volumes in boterexport in 2019 veel hoger waren en doordat er minder werd geëxporteerd naar de VS. De export van magere melkpoeder daalde met 10,0%. Ondanks dat het economisch minder goed ging en de wisselkoersen ongunstig waren, noteerden de meeste zuivelproducten een positief volume voor het hele jaar 2020 (figuur 4).

Figuur 4: Europese zuivelexport: 2020 vergeleken met 2019

	Verskil in %
Boter	+14,4%
Kaas	+7,2%
Magere melkpoeder	-13,9%
Volle melkpoeder	+12,4%

Bron: Eurostat, 2021

De importbehoefte van China is gegroeid. Daarom verwachten we voor de eerste helft van 2021 dat de invoer van melkequivalenten met 2% groeit vergeleken met het eerste halfjaar van 2020. Deze verbeterde vooruitzichten komen door hoge en nog steeds stijgende zuivelprijzen in China en door mogelijke voorraadopbouw. Deze voorraadopbouw is weer het gevolg van logistieke uitdagingen. Een voorbeeld hiervan zijn vertragingen bij douanes. Voor de tweede helft van 2021 verwachten we een daling in de importbehoefte van 11% over het hele jaar. Dit komt voornamelijk door een afname van de geschatte vraag naar zuivelproducten. Ook zijn de voorraden tegen het einde van jaar waarschijnlijk verder opgestapeld.

Impact van corona op de behoefte van de consument

De coronapandemie heeft impact op het consumentengedrag. Zo zien we een grotere vraag naar lokaal geproduceerd voedsel. Ook zijn er meer verkopen in korte ketens zichtbaar. Deze beweging biedt kansen voor de melkveehouder, hoewel nog niet is vast te stellen of bovengenoemd patroon in consumentengedrag blijvend is op de lange termijn. We zien dan ook dat melkverwerkers en supermarkten op dit veranderende consumentengedrag inspelen door nieuwe melkstromen te ontwikkelen. Voorbeelden hiervan zijn 'On the way to planet proof' en 'Beter voor koe, natuur en boer'.

"Melkverwerkers en supermarkten spelen met nieuwe melkstromen in op wensen van consumenten."

Op dit moment zijn de verkochte hoeveelheden in deze kanalen nog beperkt, omdat het de nodige uitdagingen met zich meebrengt. Aan de ene kant komt de huidige, zeer efficiënte logistieke verwerking onder druk door de stijging van het aantal melkstromen. Aan de andere kant moet de melkveehouder aan andere eisen voldoen om te kunnen produceren voor een specifiek merk. Het is daarom nog lastig om grote

hoeveelheden zuivel met een grotere marge te verkopen, aangezien de afzetmarkten niet snel genoeg groeien. Schattingen laten zien dat ongeveer 2.000 Nederlandse melkveehouders (12,5%) momenteel zuivel produceren onder een dergelijk keurmerk.

Daling Nederlandse melkproductie eerste kwartaal 2021

In 2020 is de Nederlandse melkproductie 1,0% hoger uitgekomen dan in 2019. In januari 2021 is de melkproductie met 1,4% gedaald vergeleken met een jaar eerder. We verwachten dat winterse weersomstandigheden ook voor een daling van de melkproductie in februari zullen zorgen. Voor 2021 verwachten we een stabiele melkstroom tot minimale groei, afhankelijk van de weersomstandigheden voor aankomend groeiseizoen.

Figuur 5: melkproductie in Nederland (verschil vergeleken met dezelfde periode vorig jaar)

Periode	Verschil in %	Verschil in volume (mln. kg)	Verschil in volume melkvet (mln. kg)
2020*	+0,9%	+132	+6,23
Dec '20	-0,3%	-3	-0,02
Jan '21	-1,4%	-17	-0,02

*Februari gecorrigeerd voor schrikkeloedag

Bron: ZMB, RVO, 2021

De melkprijs is licht gestegen in de afgelopen maanden. Voor de komende maanden verwachten we een stabiele tot licht stijgende melkprijs. Dit komt door de verwachte afname in groei van de melkproductie en stijgende prijzen voor basiszuivelproducten. Het verleden laat zien dat het circa twee maanden duurt voordat een stijgende prijs voor zuivelproducten leidt tot een hogere melkprijs voor de melkveehouder.

De liquiditeitsposities van melkveehouders zijn wisselend. Afgelopen jaar is de melkprijs een kleine € 2,00 per 100 kilogram melk lager geweest dan in 2019. Deze prijsdip hebben veruit de meeste melkveehouders goed opgevangen. Maar bij sommige melkveebedrijven zorgt het voor extra druk, door een combinatie van kostenverhoging als gevolg van de droogte en stijgende krachtvoerkosten. De huidige melkprijs is gemiddeld genomen voldoende, maar wel te laag om op langere termijn aan alle verplichtingen te voldoen.